

O AKTUÁLNÍCH TRENDCH VÝSTAVNICTVÍ Z BUDAPEŠTI

Anna Jagošová

Obr. 1–4. Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, foto Anna Jagošová

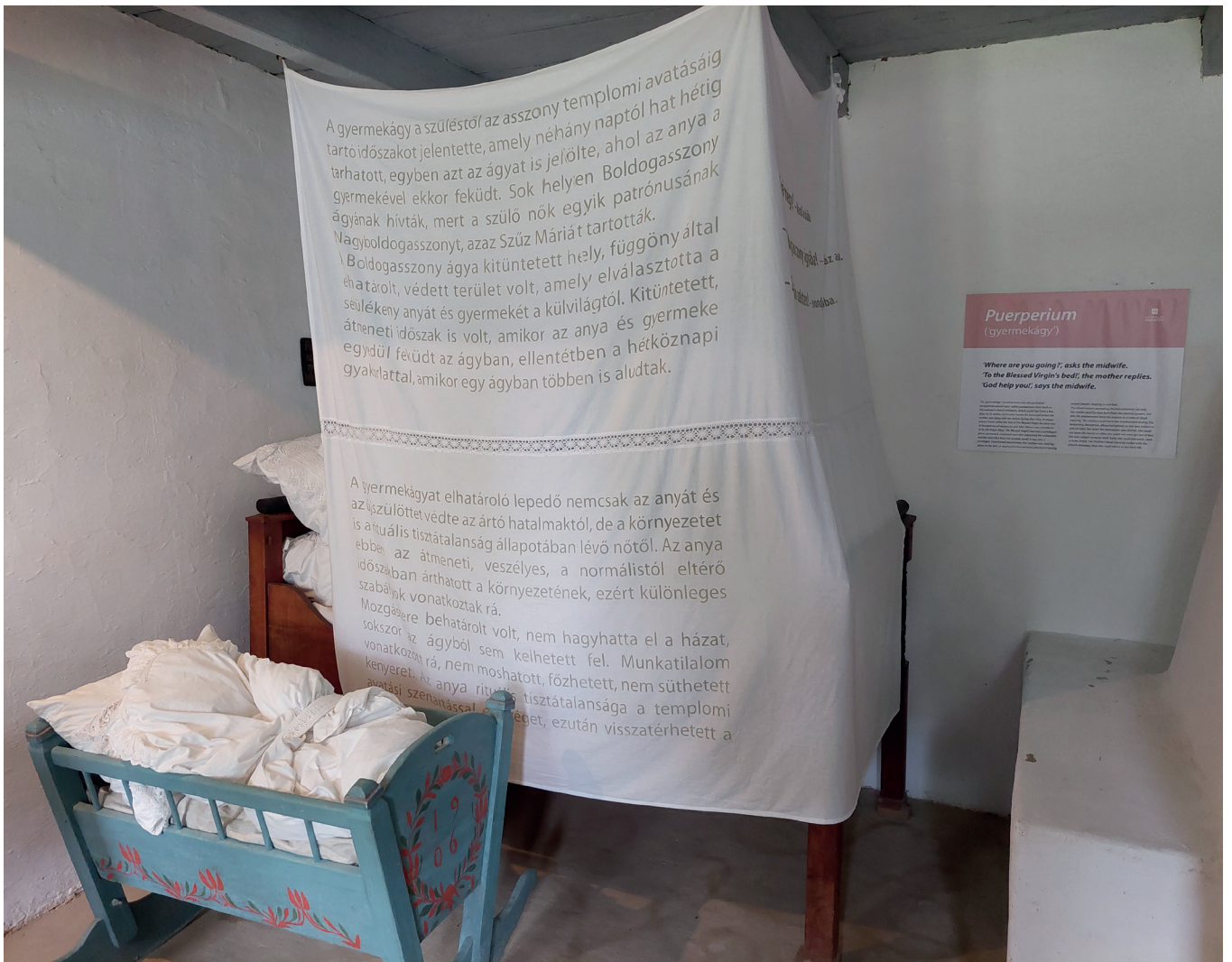
Ve dnech 18. až 22. května 2025 se Etnografické oddělení Historického muzea Národního muzea vypravilo do Budapešti s cílem načerpat nové inspirace k vystavování a tvorbě etnografických expozic, a to právě v zemi, která nejenže má charakterově podobné národopisné bohatství jako Česká republika, ale především vykazuje neustále živou tradiční lidovou kulturu a díky tomu i poměrně velký zájem o tyto fenomény prezentované v paměťových institucích.

V úterý 20. května jsme se vypravili do historické části města Szentendre, a především do *Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum*. Toto muzeum v přírodě bylo založeno roku 1967 jako součást etnografického muzea v Budapešti. Od roku 1972 však pracuje odděleně. Na 400 lidových staveb je rozloženo po obou stranách pozemní komunikace na prostoru cca 60 ha a reprezen-

tuje 11 etnografických regionů v okolí tzv. dunajského ohbí. Jedná se především o hospodářské stavby, k vidění jsou obydlí takřka všech sociálních vrstev vesnice i maloměsta, dva mlýny, kostely, a dokonce rekonstrukce hraničního přechodu a celnice z minulého století. To vše ve starší části muzea, po němž se návštěvníci mohou dopravovat po zhruba dvoukilometrové železnici vláčkem přímo od vstupu.

Druhá – nová část muzea – prezentuje stavby maloměstské lidové architektury dvacátých let 20. století a je využívána částečně jako restaurační zařízení a zázemí pro různé společenské akce. Pro nás bylo důležité především to, jak maďarští kolegové pracují s přenesenými lidovými stavbami coby výstavními prostory. Zvláště zajímavá byla instalace krátkodobé panelové výstavy na téma národnostních menšin a migrace v průběhu 20. století. Její umístění v jedné ze stodol lidové zemědělské usedlosti působilo zprvu velmi překvapivě

Obr. 5–10. Muzea etnografie: Néprajzi Múzeum, foto Helena Medřická

a kontrastně vzhledem k ostatním budovám, které buď obsahovaly tradiční vybavení interiéru, tak jak je známe z našich muzeí v přírodě, nebo byly návštěvníkům uzavřeny. Velice kladně jsme hodnotili ne mnohé, ale o to nápaditější „dětské koutky“, které prostřednictvím poměrně jednoduchých nápadů (krmení dřevěného koně plastovými míčky, sázení dřevěných mrkví nebo cibulí) přibližovaly interaktivním a hravým způsobem život našich předků malým návštěvníkům.

Středa 21. května patřila celodenní návštěvě Muzea etnografie – *Néprajzi Múzeum*. Jeho nová budova byla otevřena roku 2022 a na webových stránkách se proto muzeum vystupuje jako jedno z nejmodernějších etnografických muzeí na světě. Naším cílem byla především nová expozice, kde se setkává etnologická i antropologická perspektiva, a to díky propojení prezentace maďarské etnografie a zahraničních výzkumů maďarských antropologů mezi americkými, asijskými a africkými, poněkud kmenovými společenstvími.

Shodli jsme se s kolegy, že časté spojení kultur z dvou různých stran zeměkoule až v polovině z osmi výstavních sálů vyžaduje opravdu velmi soustředěného, v problematice orientovaného návštěvníka s dostatkem času na vstřebání všech ne vždy jasných paralel. Napůl kreativní a inovativní a napůl galerijní architektonické řešení výstavy nás velmi zaujalo a vnímáme je jako vhodnou formu výstavnictví 21. století, stejně tak kombinace instalací in situ a in context. Jako problematičtější se jeví jazyková mutace v angličtině, zpravidla použitelná jen na základě naskenování QR kódu uvedeného na vitri-

ně či výstavní architektuře. Zde jsme našli nesporné výhody tohoto systému překladu a textů v cizím jazyce pro krátkodobé výstavy, ovšem nikoliv pro expozice. Zároveň jde o rušivou či limitující skutečnost z pohledu návštěvníků starších nebo těch, kteří jednoduše nechtějí celou expozici procházet s telefonem v ruce.

Velkou inspirací nám byly hojně využívané interaktivní prvky, například u jedné z vystavených truhel video celého postupu její výroby – zde pak netřeba žádného slovního popisu (a ani překladu), neb video je všefakající, návštěvnický vlídnější a přijatelné pro všechny věkové generace. Ocenili jsme jednu z hlavních linek, která ukazovala problematiku etnografických sběrů a cestu předmětu do muzea mezi sbírky, tedy de facto odкрыtí

a představení druhého života sbírkových předmětů.

Během těchto intenzivních několika dnů jsme měli možnost zhlédnout tradiční prezentaci lidové kultury i jednu z nejnovějších etnografických expozic, která si klade za cíl být jednou z nejmodernějších. Načerpali jsme mnoho inspirace a našli také pomyslné vykřičníky, situace, kterým je třeba se v rámci prezentace tradiční lidové kultury vyhnout – pokud zadání, prostor a další faktory dovolí. Za velice důležité považujeme výjimečnou možnost absolvovat tuto cestu v plném obsazení oddělení. Díky tomu bylo možné debatovat o výstavních formách, nabízených doprovodných programech a obecně muzejní prezentaci v konkrétním okamžiku a ve sdíleném kontextu.

